

TARİKAT PİRLERİ VE TARİKATLERİ: MEVLEVÎLİK VEYA MEVLEVİYYE (1)

(...dünden devam)

Pîri: MEVLÂNÂ CELÂLEDDÎN-İ RÛMÎ (6 Reḡbî'ul-evvel 604-5 Cemâziyelâhir 672= 30 Eylül 1207-16 Ekim 1273)

Mevlânâ Muhammed Celâlu'd-dîn-i Rûmî, 1207'de Belh'te doğ-muş, Sultâ-nu'l-ulemâ unvanını taşıyan ve soyu Hz. Ebubekir'e varan babası Bahâu'd-dîn Veled ibn Hüseyin ibn Hatîb ile birlikte, henüz beş yaşında iken hicret edip önce Mekke'ye gitmiş, haccı edâdan sonra Anadolu'ya ge-lip birkaç vilâyet dolaştıktan sonra Konya'ya yerleşmişlerdir. Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled'in anlatımına göre Bahâu'd-dîn Veled, Belh halkına ve hükümdar Hârizmşâh'a kızarak kentten ayrılmış, kendileri Belh'ten ayrıl-dık-tan sonra bu kent Moğolların istîlasına uğramıştır. Moğollar Belh'i 617 hicrî târîhinde istîlâ ettiklerine göre Bahâu'd-dîn bu tarihten önce Belh'ten ayrılmış olmalıdır.

Bahâu'd-dîn Veled'i, Bağdat'ta Ömer Söhreverdî'nin karşıladığı ve Mustansî-riyye Medresesi'nde konuk ettiği söylenir. Hicaz ziyaretinden sonra Bahau'd-dîn Ve-led, Anadolu'ya, önce Malatya'ya gelmiş 614 (1217), oradan Erzincan'a gitmiş, daha sonra vardığı Akşehir'de dört yıl kalmış, oradan da Larende'ye (Karaman'a) gitmiş, 7 yıl veya biraz daha fazla ikametten sonra 623'te artık 18 yaşında olan oğlu Celâlu'd-dîn-i Rûmî'yi Şerefu'd-dîn Semerkandî'nin kızı Cevher Hâtûn ile evlendir-miştir. Laren-de'de Mevlânâ'nın oğlu Sultan Veled doğmuştur. Daha sonra Bahâu'd-dîn Ve-led Konya'ya gelmiş, Sultan Alâaddîn Keykubâd'ın lalası Bedru'd-dîn Gevhertaş Dîzdâr tarafından kendisine yapılan medresede (Medrese-i Hudâ-vendigâr) ders okutmaya başlamıştır.

Emîrlere, hattâ bizzat Alâaddîn Keykubad onun vaazlarına devam ederdi. Bahâuddîn Veled, Konya'da üç yıl ikametten sonra 18 Rebî'u'l-evvel 628 (1230) de ölmüştür. Buna göre kendisinin 626 (1218) tarihlerinde Konya'ya gelmiş olması gerekir.

Bahâu'd-dîn Veled'in ölümü üzerine Celâlu'd-dîn-i Rûmî, babasının yolunda vaaz ve ders vermeye devam ediyordu.

Hz. Hüseyin soyundan bir seyyid olan Burhâne'd-dîn, Bahâu'd-dîn Veled'in eski bir mürîdi idi. Onun kılavuzluğunda çalışırken son derece riyâ-zet yaptığı, ayağı çıplak on iki yıl ormanlarda ve dağlarda dolaştığı rivâyet edilir (Eflâkî, Menâkıbu'l-ârifîn, s. 61, Tahsin Yazıcı neşri, Ankara 1959). Bahâu'd-dîn Veled, Belh'ten hicret edince Burhânu'd-dîn de Tirmiz tarafına gidip inzivâyâ çekilmişti. Menâkıbu'l-âri-fîn'de: "Bir gün ar-kadaş-larıyla otururken, 'Yazık, yazık, şeyhim bu toprak âleminden temiz âleme göçtü!' diye feryâdedip ağladı, sonra şeyhinin oğlu Celâ-lu'd-dîn'in terbi-yesiyle meşgul olmak için Konya'ya geldi." (Câmî, Ne-fehâtu'l-Uns, Ank. İlâhiyat Fakültesi Kütüphanesi, No. 634; Menâkıb, s. 56-58) deniyorsa da Sultan Veled'in ifadesinden anladığımıza göre Sey-yid Sırdan diye de meşhur olan Bur-hâne'd-dîn, şeyhinin hasretine dayanamayarak onu görmek için Ana-dolu'ya gelmiştir. Fakat Konya'ya geldiği zaman şeyhinin bir yıl önce öldüğünü öğrenmiştir (Maârif, Firuzanfer neşri, Önsöz, s. Yb.).

(devamı yarın..)